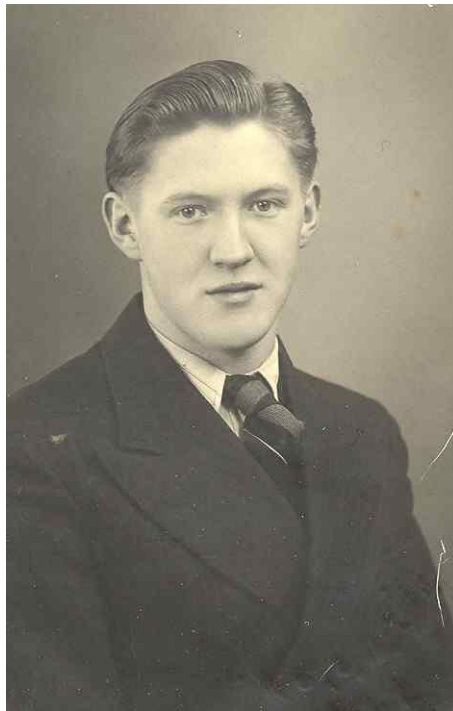




Af Bjarne F Knudsen

Knud Børge Christiansen (f.8.1.1921 d.28.1.2008) min morbror var landmand og havde først en udstykning af *Gerskov* gården på *Gersø*; men siden overtog han gården i *Gerskov*, Gerskov Bygade 15. Han var gift med **Marie (f. Rasmussen)**. De boede de fleste år på Bakkevej i Otterup.



Knud Børge Christiansen. Privatfoto ca 1940

Som knægt var det spændende at der ude i mormor og morfar's entré godt skjult på knagerækken under jakker og frakker hang to geværer – det ene var et jagtgevær **Knud Børge** jævnligt brugte. Det andet var fra krigens tid da **Knud**

Børge var med i modstandsbevægelsen og det stammede fra en af de engelske flyveres nedkastninger.



En 8-18 RIA riffel

Som knægt fik min fætter **Uffe** og jeg lov til at tage ladegreb på riflen og "klikke" den af. Det var vildt spændende! Om riflen gik op i røg da gården brændte, eller **Knud Børge** indleverede den ved jeg intet om?

Der var oprettet relativt mange mindre modstandsgrupper i to større grupperinger på Nordfyn på Bogenseegnen og i Otterupområdet i nærheden af det kæmpestore lufthavnsprojekt der startede i slutningen af 1943 i et enormt område omkring Lunde, Lumby, Broby og Allesø hvor der blev udstationeret 800 soldater til at bevogte og overvåge et kæmpemæssigt entreprenørarbejde hvor 5000-6000 var beskæftiget med værnemagtsarbejde⁶. Egentligt var det nærliggende at forestille sig at modstandsgruppen på *Nordfyn* burde være rimeligt godt forsynet med våben som de havde beslaglagt på *Otterup* geværfabrik. Det drejede sig overvejende om karabiner og nogle pistoler; men det var ikke disse våben man så grupperne udstyret med i maj 1945. Våbnene som blev beslaglagt på geværfabrikken, siges at være endt hos politiet for de var hverken hos modstandsgrupperne eller på tyskernes Lunde flyveplads i Beldringe. Geværfabrikken havde længe inden 1940 fremstillet en maskinpistol og leveret dele til andre maskinpistoler.

Efter modstandsbevægelsen's beslaglæggelse af alle *Otterup* geværfabriks rifler i 1943 ophørte fabriken med at fremstille rifler pga tyskernes forbud. Med til historien hører også at ejeren **Niels Larsen's** sønner **Uffe** og **Fritz Schultz Larsen** selv var medlemmer af modstandsbevægelsen; men efter krigen genoptog de riffelproduktionen⁵. De små modstandsgrupper var organiseret lokalt af meget forskellige initiativtagere f.eks. den nye præst i *Østrup* pastor **Poul Pedersen** som kom til Nordfyn i 1943, børnehjem's forstander Erik Askegård, købmand **Sangil Nielsen** begge *Klintebjerg* og **Ejgil Jørgensen** sognefogedens søn i *Gerskov*. Men fra 1943 var modstandsbevægelsen også ved at blive bedre organiseret idet en håndfuld militært uddannede såkaldte

”faldskærmsfolk” fra Storbritanien var blevet flyvet ind over Danmark og kastet ned med faldskærm, herefter havde de med forskellig succes fået etableret sabotagegrupper rundt om i landet. Tidligt i 1943 blev faldskærmsmanden Peter Carlsen kastet ned over Danmark⁸. Hans mission var at etablere sabotagegrupper på Fyn. Det lykkedes fuldt ud således at i juli fandt den første succesfulde våbenedkastning sted på Fyn. Mere præcist 23.juli ved Enebærodde. Sendingen indeholdt bl.a. plastisk sprængstof, som var meget kraftigt, og som ind til da kun havde været benyttet ved en enkelt sabotage på Fyn nemlig den 1.juli 1943 i maskinhallen på Thomas B Thriges fabrikker i Odense. Dengang havde man fået sprængstoffet med kurer fra *SOE's* depoter i Randers. *SOE - Special Operations Executive* - var under Den anden Verdenskrig den britiske organisation, som skulle støtte modstandsbevægelserne i de tysk besatte europæiske lande og forsyne dem med våben og sprængstoffer til gennemførelse af sabotageaktioner. Efter våbenmodtagelsen ved Enebærodde fulgte ganske mange sabotager i Odense i juli og august i 1943 hvilket nok var katalysatoren til at flere sabotager landet over og omfattende strejker fik samarbejdspolitikken til at bryde sammen 29. august 1943⁸. Carlsen var primus motor for oprettelsen af et 5-mands regionsråd, som så inddelte Fyn i afsnit med afsnitsledelser med et 3-mands råd hvor hver mand havde specielle opgaver, nemlig sabotage, opbygning af modstandsstyrkerne og løsning af tekniske opgaver såsom fremskaffelse af motorkøretøjer, lagerpladser, benzin mm. Der blev oprettet fire afsnit på Fyn Svendborg, Nyborg, Middelfart hvorunder Bogense hørte, som dog blev en selvstændig bystyrelse fra det tidlige forår 1944, og så Odense hvortil resten af Nordfyn var tilkøbet.

Pastor Poul Pedersen samlede først en gruppe på seks mand i oktober 1944, som foruden opsamling af nedkastet material fra engelske flyvemaskiner også udførte jernbane- og værkstedssabotager for at sinke lufthavnsprojektet alene og i samarbejde med grupperne i Otterup og Næsby⁷. Disse grupper hørte under bystyret i Odense, der også organiserede modstandsarbejdet i den større by. Samlet kaldtes de for Landstyrkerne. Nationalt var Fyn modstandsbevægelsen Region IV. Modstandsgruppen modtog en dag en sending våben, som skulle fordeles blandt gruppens medlemmer, bl.a. et maskingevær i en solid trækasse. Som gruppeleder påtog **Pastor Poul Pedersen** selv at skjule sikkerhed i præstegården.



*Bagest fra v. Lærer Jørgensen, Hessum, Thorkild "snekkers" bror, Erik Svendsen.
Forrest fra v. Knud Børge Christiansen, Ejgil Rasmussen, Egon Hansen, arb. På Klintebjerg børnehjem, Søren
Toftegaard. Gerskov 5. maj 1945*

Ved højlys dag tog han den lange trækasse under armen og satte kursen hjemad. Da han passerede den store villa i Østrup, som siden blev til forsamlingshuset, blev han passet op af husets ejer der var en frygtet gestapomand, som udfrittende og mistænksomt spurgte: "Hvad har De i kassen præst?" **pastor Pedersen** der var godt skåret for tungebåndet svarede prompte og med en skælmsk mine: "Åhr – det er en bang! Bang!" – og så lo de begge højt – stikkeren/gestapomanden af præstens vittighed – og præsten af lettelse over at tyskerhåndlangeren så let lod sig narre.



Præsten og frihedskæmpernes gruppeleder Poul Petersen fra Østrup på vej til Odense til en "udrensning", som passager er modstandsmand Børge Kappel. Foto Fyns Tidende 1947

Ved en senere lejlighed forsøgte gestapomanden at likvidere præsten; men en anden modstandsmand kom ham i forkøbet og skød ham i stedet.

En tysk våbenproducent, **Hermann Gerlich** (1877-1934), var langt tidligere blevet involveret i *Otterup* geværfabriks arbejde. Han havde beskæftiget sig med fremstillingen af panserværnsvåben. På grund af de politiske forhold i forbindelse med **Adolf Hitler's** magtoverdragelse i Tyskland var **Gerlich** bosat i England. Men efter at have startet samarbejdet med "**Schultz & Larsen**" flyttede han til Danmark, hvor han fortsatte udviklingen af et for datiden yderst avanceret anti-tankvåben. **Gerlich** havde arbejdet med højhastigheds anti-tank rifler, der blandt andet involverede koniske riffelløb, men for yderligere at forhøje skuddets hastighed måtte han udvikle et særligt projektil. Det blev kaldt "**Ultra-projektet**" og det fangede stormagternes opmærksomhed, så der blev udspioneret i *Otterup* og talt russisk, tysk, fransk og engelsk. Således skrev New York Times 26. december 1933 om projektilet under overskriften "**The Winged Horror**" (på grund af projektilernes vingelignende flanger)⁵.

Gerlich døde i 1934, og selv om det rygtedes i *Otterup* at han var blevet dræbt af "*fremmede agenter*", findes der ikke bevis for denne påstand og måske var det hans dårlige hjerte der gjorde en ende på ham. Men det rygtet gik ud på var at **Hermann Gerlich** efter i hemmelighed at have opfundet det panserbrydende projektil på *Otterup* geværfabrik, blev han jagtet i en lang biljagt af fire tyske militærfolk fra de tyske ingeniørtropper *Organisation Todt* den dag han døde. **Gerlich** nåede hjem til *Østruplund slot* (tidl. *Østrupgård*) hvor han boede med tyskerne lige i hælene, han skulle herefter være løbet ind i huset, grebet et skydevåben og skudt sig selv for at tyskerne ikke skulle få fingre i hans hemmeligheder... Imidlertid havde han nået at færdigudvikle projektilet og geværet med det koniske løb, som blev kaldt "**Ultra 2**". I 1938 blev rettighederne til ultra projektilet foruden nogle eksperimentelle antitankkanonløb solgt til Frankrig for 4,2 millioner kroner. Inden da var der dog blev leveret nogle eksemplarer af "**Ultra 2**" til Tyskland, idet Gerlich's assistent, **dr. Hans Neufeldt**, havde vist sig at være en tysk spion. **Neufeldt** flyttede tilbage til Tyskland og arbejdede der videre på at udvikle skytset for den nazistiske regering. Det kom så vidt at da general **Erwin Rommel** i 1941 begyndte felttoget i Nordafrika, havde han versioner af projektilet til "**Ultra 2**" med. Det viste sig at være yderst effektivt, men det lykkedes englænderne at

eftergøre projektilet baseret på analyser af afskudte projektiler. Så det meste af dette havde fundet sted før krigens udbrud og var derfor ikke mål for modstandsbevægelsen's sabotager⁵. **Gerlich's** efterladte blev boende på *Nordfyn* og sønnen **Herman** (f.1914) blev senere gift med yngste datter **Kirsten Tove** fra **Peter Rasmussen's** gård i *Ørritslev* og de har boet i Næsby hele livet.

Knud Børge havde som så mange andre landmands ungdom været på Ryslinge højskole i krigens første år fra november til marts hvor kimen til deres nationalfølelse blev lagt. **Knud Børge** blev gruppens meddeler –ordonans om man vil der personligt fra lederen overbragte meldinger og befalinger og han deltog bl.a. i modtagelse og bortgemning af nedkastede containere med våben. Det samlede antal modtagepladser i Danmark blev af modstandsbevægelsen foreslået til godt 400 og godkendt af de allierede. Ikke alle pladser nåede at komme i brug. Det var selvsagt vanskeligt at foretage nedkastninger over Fyn og Sjælland, hvilket afspejler sig i antallet af udpegede pladser. I Jylland drejede det sig om 280, hvoraf 200 kom i brug, på Sjælland var der udpeget 80, men kun 57 kom i brug, og på Fyn var der 30, hvoraf 25 kom i brug med i alt 35 nedkastninger i perioden 1943-45.



Knud Børge 5.maj 1945

Et af stederne var på *Hals* og *Enebærodde* hvor der under 2. Verdenskrig udspillede sig dramatiske begivenheder. Hver aften kl. 18.15 lyttede nedkastningsholdet til særmeldingen af den danske udsendelse fra BBC, London. Nær udsendelsens afslutning, blev en lang række navne læst op, hvor hvert navn

var en kode for de modtagepladser, der var programmeret netop den aften. Derudover blev der nævnt et efternavn, som var knyttet til den specielle "base", som ville modtage våbenedkastninger. Når flyverne fløj over nedkastningsbaserne, skulle folkene på jorden, morse det første bogstav i koden, op til maskinernes pilot, så de havde bevis for at det ikke var tyske soldater der stod og ventede. På den måde vidste piloterne, hvor de undgik at ramme uskyldige, hvis det kom til ildkamp.

Sammen med *SOE* rådede det britiske flyvevåben, *Royal Air Force (RAF)* i perioden 1942-43 over to eskadriller, nemlig nr. 138 og 161, som havde base på flyvestationen *Tempsford* i *Bedfordshire*, en halv snes kilometer øst for byen *Bedford* og ikke langt fra *Luton*. Oprindeligt sorterede eskadrillerne under *Bomber Command/Special Duties* – bombeflys kommandoen - men overgik senere til *Transport Command*, muligvis så sent som i marts 1945. Fra efteråret 1944 benyttede de to eskadriller fire-motorede fly af typen *Short Stirling*, der oprindeligt var konstrueret som tunge bombefly og de var som sådant operationelt fra februar 1941. Forskellige forhold, fremfor alt manglende evne til at operere i stor højde og under vinternedbør med overisning, bevirkede, at typen blev udfaset som bombefly, og fra begyndelsen af 1944 primært benyttet som transportfly. Transportversionen af *Stirling* var "*Stirling IV*", som adskilte sig fra bombeflyet ved, at det manglede kanontårnene i næsen og på ryggen, mens kun nogle af transportflyene beholdt agtertårnet. *Stirling IV* kunne medbringe 24 containere. Flyvningerne til Danmark fik fra sommeren 1943 alle kodenavnet *TABLEJAM*; *TABLE* stod for *SOE*, og *JAM* var kodenavnet for **Flemming B. Muus**, de allieredes faldskærmschef i Danmark fra marts 1943 til december 1944 ⁴.



Til venstre Stirling IV. Til højre Stirling med kanontårne på ryggen og næsen.

For at afhjælpe manglen på våben og sprængstof hos de fynske modstandsfolk blev det planlagt at modtage nedkastet material i containere fra engelske flyvemaskiner. Det var en række officerer med hjemsted på *Odense* kaserne der stod bag den første modtagelse ved *Martinegården* på *Enebærodde*.

Beskeden om gennemførelsen blev givet den 22.juli 1943 i BBC's dansksprogede udsendelse kl 18:15 og gentaget sidst i udsendelsen 22:15 samme aften. Natten til den 23.juli modtog en sammenstykket gruppe bestående af militærfolk og civilister, hvor **Knud Børge** var iblandt, den første sending engelsk material, i alt syv containere, indeholdende sprængstof og mindre skydevåben. Faldskærmene nedgravedes på stedet, mens de tomme containere blev dumpet i *Odense Fjord*, hvorpå våben og sprængstof blev transporteret bort på to lastbiler og lagt i depoter bl.a. i Østrup brandsprøjtehus⁷.

Årsagen til, at begivenheden fandt sted på *Enebærodde* under *Hofmangave*, var nok et bekendtskab mellem de medvirkende officerer, skytte **Peter Schrøder** bosat i *Martinegården* på *Odden* og godsets ejer, **Niels Oluf Hofman-Bang**. Bekendtskabet skyldtes, at garnisonen i *Odense* årligt havde afholdt militærøvelser på *Enebærodde* efter aftale med godset. Den vellykkede og tilsyneladende uopdagede nedkastning blev gentaget samme sted den 26.juli, og herefter blev *Enebærodde* opgivet af sikkerhedsgrunde, for det er oplagt at den tyske forskansning med kanoner og antiluftskyts ved Gabet har bemærket overflyvningen^{1,2}.



*Knud Børge Christiansen i Gerskov, huset overfor skrædder Jokumsen's hus i baggrunden ved gadekæret i Gerskov.
Privatfoto ca 1944*

I januar og de første uger af februar 1945 forhindrede vintervejr regelmæssige nedkastninger fra RAF af våben og forsyninger til den danske modstandsbevægelse, for det var stadig bitterligt koldt vintervejr. Natten mellem fredag den 9. og lørdag den 10. februar 1945 gjorde eskadrille 138 imidlertid et forsøg på at gennemføre en våbenflyvning med syv fly, som alle skulle levere til fynske pladser. Imidlertid satte det ved 22-tiden fredag aften ind med dårligt vejr i form af sne og slud, og seks af de syv fly måtte returnere til *Tempsford* med uforrettet sag. Det syvende fly var Stirling IV nr. LK279, med radiokendingsbogstaverne NF-L. Målet for flyet var modtagepladsen **Tablejam 190** med det danske kodenavn "**Niels**", beliggende ved *Østerballe* i *Hasmark*, seks kilometer nordøst for *Otterup*. Det havde en syvmands besætning, af hvilke to, nemlig piloten, flight sergeant **Lawrence Stanley Tucker**, og radiotelegrafisten, flight sergeant **Richard York French** kom fra det australske flyvevåben, Royal Australian Air Force, RAAF, hvis mandskab gjorde tjeneste på Royal Air Force's fly. De andre fem var alle englændere mekanikeren flight sergeant **William Maurice Haragan**, bombekasteren flight sergeant **Geoffrey Chapman Toes**, skytten warrant Officer **Ronald James Ball**, Navigatøren flying officer **Gordon Ernest Mercer**, agterskytten flight sergeant **William John Carthew**, alle unge mænd i alderen 20-22år. Modtageholdet ved *Østerballe* i *Hasmark* kom imidlertid til at vente forgæves i isnende kulde på LK279 ⁴.

Forgæves ventede også et modtagehold på pladsen "Henriette" ved *Fønsskovodde* på sydsiden af *Gamborg Fjord* lidt syd for Middelfart; det fly, der skulle have kastet der, var vendt om pga. det dårlige vejr. Ved et-tiden om natten hørte "Henriette"-folkene imidlertid et "dump". Det har utvivlsomt været LK279, som styrtede i Lillebælt pga. for ringe sigtbarhed. RAF anmodede over BBC modstandsbevægelsen om at eftersøge flyet i Fyns området. Det blev efterfølgende lokaliseret i Lillebælt, syd for *Stenderup Hage* og vest for *Fønsskovodde* ved grunden "Flækøjet". Det var brækket i to stykker, og lasten drev i løbet af de næste to dage i land ved *Stenderup Hage* og blev dér bjærget af modstandsbevægelsen. Alle syv besætningsmedlemmer omkom og blev begravet i *Fredericia* og *Skærbæk*. Flyets metaldele blev siden brugt til fabrikation af "stegepander, fløjtekedler og lignende" ⁴.

Begivenhederne ved våbenmodtagelserne under besættelsen er også beskrevet i **Anders Bjørnvad's** bog³. Det interessante her var at han fokuserer på tredje nedkastning ved *Hofmansgave*, som fandt sted kun 11 dage senere den 21. februar 1945 på samme sted som det mislykkede forsøg, der fik fatale følger, på markerne langs poppelalleen mellem *Hasmark* kirke og *Haveskoven* umiddelbart vest for gården. Det var stadig bitterligt koldt. Langs vejen opstilledes vagtposter, og lygtefolk fra gruppen fra *Nordfyn* der placeredes inde på markerne syd for *Østerballe* i *Hasmark* til at signalere til den gennem BBC i kode anmeldte flyvemaskine. Det var måneskin den aften, og ude over *Kattegat* hørtes flystøj fra en *Stirling IV*, da klokken var lidt over halv tolv.

Denne gang omfattede leverancen hele 24 containere, nemlig hvad *Stirling IV* kunne rumme, hvoraf tre havnede i nogle høje poppeltræer i udkanten af *Haveskoven*, og for at redde disse blev det nødvendigt i nattens kulde at fælde tre træer. Under arbejdet med at frigøre beholderne faldt en af modtagerne ned i et vandhul, og da han var uden mulighed for at skifte det våde tøj, kostede det pga den ekstreme kulde et efterfølgende sygeleje. Mens træfældningen stod på blev de to ventende lastbiler benyttet til straks at borttransportere hovedparten af containerne, mens de tre sidste beholdere midlertidigt blev skjult under halmen i den gamle røde staklade på *Hofmansgave*, indtil de senere kunne transporteres i depot. Disse beretninger er lokalt i befolkningen stadig bevaret i erindringen og overleveret fra den generation, der oplevede episoden, til børn og børnebørn. Den fatale episode med det nedstyrtede fly hvor 7 unge mænd omkom, er nok ikke kendt af så mange?

Det er i øvrigt underligt at nedkastninger så tæt på den tyske Lunde flyveplads i Beldinge tilsyneladende ikke blev opdaget af tyskerne – det var først i marts 1945 at tyskerne blev opmærksomme på nedkastningerne, så det tyder ikke på at deres radar og vagtværn var særligt effektivt!? Nogle tyske soldater havde imidlertid fået nys om at der skulle foretages nedkastning ved *Hofmansgave* natten til 5.marts, og at det var *Bogense* gruppen der skulle stå for modtagelse af våben nedkastet fra de engelske fly. Tyskerne havde derfor taget opstilling ved *Gyldensteen* og afspærret samtlige veje i området. Det lykkedes med nød og næppe modstandsfolkene at undslippe ved at flygte ind over de omkringliggende marker.



Bogense Bystyrelse. Øverst fra venstre: skoleinspektør Helge Knudsen, kriminalbetjent Knuds Andersen, gasværksarbejder Manuel Jørgensen. Forest fra venstre: dyrlæge Edgar Richardt, greve Carl Johan Bernstorff, forsikringsmand Løvenborg Jensen. Privatfoto 5.maj 1945

En frihedskæmper Manuel Jørgensen var kort tid forinden blevet efterladt i en grøft med. Hans fod blødte kraftigt såret af en kugle fra en af de andres maskinpistoler, der ved et uheld var gået af ved en kraftig rystelse i lastvognen. Han var tvunget til at vente i grøften på den tilkaldte læge læge Knudsen fra Jullerup. Det lykkedes lægen at få hentet Manuel og behandlet hans fod og de slap begge usete væk.

Men det kæmpestore projekt på i alt ca 1000 ha hvor 800 tyske soldater var udstationeret var knapt nok klar til ibrugtagning da krigen sluttede. Værnemagerne – dem der arbejdede for tyskerne eller leverede ydelser til dem – var nok dem der mest effektivt forhindrede at militærbasen blev taget i brug; men fra slutningen af 1944 blev forsinkelserne forstærket af at Østrup, Otterup og Næsby modstandsgrupperne udførte jernbane- og værkstedssabotage⁷ og at de med et gevaldigt brag sprængte et underjordisk benzindepot i luften. De første fly landede først i marts 1945, og i alt kun 70 tyske fly nåede at lande der. En sværm af danske arbejdere lod sig lokke af den danske regerings arbejdsanvisning. Min fars farbror **Otto Knudsen** tømrersvend fra Emmelev var en af dem. Hans svoger var død og hans kone **Kirsten**'s søster var dødssyg så Otto og Kirsten havde lovet at sørge for de tre efterladte børn. Så det krævede

ekstra indtjening – derfor tog Otto arbejdet på Lunde flyplads, hvilket ikke var noget der faldt i god jord hos de andre brødre bl.a. **Chr."tømrer"**! Hans søn Åge Knudsen havde i 1942 da han spillede på Harmonien i Haderslev fået et fristende tilbud om at komme til Berlin og spille i det berømte symfoniorkester Berliner Philharmonien; men Chr."tømrer"'s kommentar var at hvis han gjorde det skulle han aldrig mere komme hjem!! – Så Åge blev ikke musiker i Berliner Philharmonien – og jeg [forfatteren af denne artikel, red. BF Knudsen] blev ikke tysker!!



Knud Børge (KB) med frihedskæmperarmbind og skråhue som general Montgomery. Til højre for, Bjarne båret af Chr"tømrer". Til venstre KB's far Anders Christiansen og svoger Arne Larsen. Forrest fra venstre KB's mor Karen Christiansen, søster Gerda Larsen og Karoline Knudsen. Privatfoto, Gerskov 5.maj 1945

Det gik også ud over landmændene især på Fyn at landbrugsmedhjælperne i 1944 tog imod den langt højere løn på 350-450kr om ugen hos tyskerne. Lastbiler med grus, sand til støbninger og græstørv blev kørt rundt på lange omvejs køreruter. Vognmænd i området havde således enorme daglige indtjeninger på 500-600kr pr lastbil ved at svindle med kørselsregnskaberne f.eks. viste en chauffør's regnskab at han en dag havde kørt 1000km - hvilket med ventetider blev en regning på 900kr. Selv med en returkommission på 15%

til tyskernes kørselsafdelingen gav det en meget høj dagløn. Svindlen, korrupsionen og langsommeligheden i arbejdets udførelse gjorde at efter et år i slutningen af 1944 var kun én startbane klar af første etape. Byggeriet havde da kostet 57 mio kr, som var 7 mio kr mere end det tilladte og blev langt det dyreste projekt i den tyske besættelse på Fyn. Byggeledelsen blev derfor straffet og chefen blev kaldt tilbage til Tyskland og idømt 3 års fængsel. Men svindlen fortsatte. Af kørselsregnskabet fremgik det at der var anvendt 400 biler – ved en indkaldelse af bilerne kunne der kun fremvises 40, dvs i lang tid var der udbetalt 500-600kr pr dag til hver af de 360 fiktive biler, som var udbetalt til lokale vognmænd og entreprenører⁶.

Den 8. maj 1945 landede den første britiske flyvemaskine på Lunde Flyveplads. Den kom fra Holland. Allerede den 6. maj havde en af de allierede flyvere kredset over pladsen, men kun set tyskere. Den 8. kunne de se danske frihedskæmpere udenfor ringvejen. **Pastor Pedersen** var kort før kapitulationen blevet leder af de fynske landstyrker og havde samlet 200mand hvortil kom dem man kaldte "6.majkæmpere", som ganske sent meldte sig til modstandsbevægelsen⁷. De allierede flyvere antog derfor, at flyvepladsen ikke var besat. De landede og kom ind til en stor flok tyskere. Den tyske oberst kom hurtigt til stede. Han spurgte straks, med hvilken ret, piloten var gået ned uden at have bedt om landingstilladelse – men han blev totalt ignoreret - nok for første gang under hans fynske kommando.

Danske frihedskæmpere nåede hurtigt frem. "*Her ser de den danske hær*", sagde lederen **pastor Pedersen** til den engelske flyver. "*Dens påklædning er ganske vist lidt broget. Den har også levet under jorden i flere år. Men vore våben er gode nok. Det er første classes engelske og amerikanske rifler og maskinpistoler.*" – men der var ingen rifler fra geværfabriken i Otterup⁶. Våbnene de bar var for de syv kendtes vedkommende: 3 stengun, 1 tysk halvautomatisk stormgevær, 2 mauser 98 standardriffel samt 1 U.S. Carabin M1 Cal. 30.

Ved et interview til Fyns Tidende bragt 20.maj 1945 udtalte pastor **Poul Pedersen** bl.a.:"- *Der er noget jeg ikke kan løsrive mig fra hver gang jeg tænker tilbage på den "farlige" tid. Det er den ret ud enestående imødekommenhed og forståelse, der overalt blandt landbefolkningen er vist os, der var med i det illegale arbejde. Jeg ved godt, at der nu og da har været gjort forsøg på at drage landbefolkningens nationale holdning i tvivl. Men disse forsøg har savnet enhver*

hold i virkeligheden. Det er sandt, at det kneb lidt til at begynde med at få landbefolkningen positivt orienteret med hensyn til modstanden mod den tyske undertrykkelse.—”⁷.



Den danske hær i broget påklædning – 50 mand ud af Landstyrkens 200 med lederen af Odense og Nordfynggruppen pastor Poul Pedersen nr to fra venstre, knælende til venstre købmand Sangil Nielsen, Klintebjerg. Modstandsgrupperne forrest knælende Otterup gruppen Thorkild Torbensen, Otterup, Egon Jensen, Svend Nielsen, Poul Larsen, Uffe Schultz Larsen, Hans Lillesøe, en ukendt (menes ikke at høre til denne gruppe...??), Karl Andersen. Stående til højre for entredøren Østrup gruppen Hessum skolelærer, Knud Børge, Thorvald Christiansen, Ejgil Jørgensen, Oluf Toftegård. Ude til højre ses bl.a. Peter Larsen (Østrup, senere landbrugsministr ham med de krydsende lædderremme), Erik Askegård (forstander Klintebjerg børnehjem ældre herre iført frakke), Sangill Nielsen (købmand i Klintebjerg). Foto på Hjorslevgård maj 1945.

I samme interview skriver journalisten: **Man kan se på pastor Pedersen at han er en mand der både har nerver og fysik til fronttjeneste i illegalt arbejde. Enhver opgave er han gået løs på med hensynsløst mod og sej udholdenhed, og ikke et øjeblik har han villet spare sig selv for de krav, han stillede til sine nærmeste medarbejdere. Altid var han fremme i forreste række og var selv gang på gang leder af farefulde aktioner af forskellig art.** Pastor Pedersen sagde bl.a.: ”Vi tog del i illegalt arbejde under enhver form og havde rig lejlighed til at vise næb og klør når tyskerne skulle generes på og omkring flyvepladsen”. Pastor Pedersen svarer på journalistens spørgsmål: ”Var de selv med i sabotagehandlingerne” – ”Ja, det ville være forkert af mig at lokke folk til at gøre ting, som jeg ikke selv turde deltage i. Derfor deltog jeg så vidt muligt i de forskellige sabotager”⁷.



Leder af landstyrkerne på 200 mand i "stor" Odense og Nordfyn pastor Poul Pedersen med papir i højre hånd nr to fra vestre. Knælende købmand Sangil Nielsen, Klintebjerg. Foto Hjorslevgård maj 1945.

Pastor **Poul Pedersen** fortsatte sit præstekald indtil 1956 hvor han også samtidig var geografi og historielære på Otterup realskole og her gik han under øgenavnet "*revolver præsten*". Modstandskampen havde været en hård tid for ham, så smerterne i sjælen blev dulmet med rigelig alkohol, og han var konstant i pengetrang – så en af de betroede elever i realskolen **Carl Pedersen** hentede formularer til veksler hos boghandlen til ham -- og således gled denne krigshelt sammen med så mange andre ud i glemslen. Men han er jo stadig husket af mange ældre på Nordfyn! Mange husker sikkert anekdoten om, at når han vendte hjem efter en mission hvor de havde været ude og bombe Bogense-banen eller benzindepotet i Lunde, så mødte han om morgenen op på Otterup kro og forlangte morgenmad. "*Hørte du braget, kromand*" skulle han have sagt til kroejer **Harnæs**. Havde **Harnæs** intet hørt, skulle han give øl. **Burde der ikke snart opkaldes en "Poul Pedersen vej" på Otterup egnen??**



Poul Pedersen's nærmeste gruppe: Gunnar Larsen, Hans Peter Thomsen, Peter Larsen (senere landbrugsminister), smed Peter Larsen og Børge Kappel. Foto privateje, Østrup 1945.

Pastor **Poul Pedersen** var meget populær og velset både som prædikant og som lærer på realsskolen – men pludselig en dag var han borte – ingen vidste hvorhen. Et rygte fortalte at han var blevet ansat på et advokatkontor i Odense? Men hvor blev han af --- ??

Referencer:

1. Hæstrup J: Hilsen til Vera (1956)
2. Hæstrup J: Krig og Besættelse Odense 1940-1945. Odense bys historie. (1979), bind 9.
3. Bjørnvad A: Natten der varede otte dage. En bog (1967)
4. Hansen F, Clausager JP: Begravede allierede flyvere på Christians kirkegård i Fredericia. (2009), www.airmen.dk
5. Egdal M: Schultz & Larsen – Otterup geværfabrik – Dansk Ammuniationsfabrik A/S – De Danske Rifler i verdensklasse. Forlag Devantier (2007), s.1-349.
6. SKERBS: Beldringe Flyveplads. Artikel Fyns Tidende (1945) 18.maj.
7. Interview Pedersen P: "Da der holdes *studiekreds* i fyrrummet under Næsby kirke". Artikel Fyns Tidende (1945) 20.maj.
8. Skov A: Modstandsbevægelsen på Nordfyn under 2.Verdenskrig. "Sletten 2007", Årsskriftet for Nordfynsk Lokal- og Kulturhistorie (2007), s.65-81